

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

D E C I Z I E

cu privire la admiterea recursului depus de Eduard Voinițchi, reprezentat de avocatul Roman Ocerednîi,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Eduard Voinițchi împotriva Penitenciarului nr. 6 Soroca, intervenient accesoriu Asociația Sindicală a Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la obligarea retribuirii muncii suplimentare și de noapte,

împotriva deciziei din 29 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți,

*(Dosarul nr. 2ra-909/23
nr. PIGD 2-21065976-01-2ra-30062023)*

Încasarea salariului neachitat pentru orele de muncă suplimentare și de noapte. Încasarea salariului pentru munca efectiv prestată. Angajatorul nu a dovedit achitățile corespunzătoare muncii prestate suplimentare și pe timp de noapte.

Judecătoria Soroca, sediul Central, jud. V. Belous
Curtea de Apel Bălți, jud. I. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu

19 decembrie 2025
Textul corespunde originalului

**Examinând în lipsa părților recursul declarat de Eduard Voinițchi,
reprezentat de avocatul Roman Ocerednîi,**

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Diana Stănilă, *Președinte*,

Gheorghe Stratulat,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 05 mai 2021, Eduard Voinițchi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Penitenciarului nr. 6 Soroca, intervenient accesoriu Asociația Sindicală a Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la obligarea retribuirii muncii suplimentare și de noapte (f. d. 1-5, vol. I).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că în perioada 10 aprilie 2009 – 30 martie 2020 a activat în cadrul Penitenciarului nr.6 Soroca.

3. A menționat că pe tot parcursul activității sale, salariul achitat era același, indiferent dacă lucra pe timp de zi sau pe timp de noapte, ori peste programul normal de muncă, angajatorul niciodată nu i-a achitat orele de noapte.

4. Reclamantul a mai specificat că, în corespundere cu extrasul din tabelele de evidență a timpului de muncă: în anul 2018 a activat 201 ore suplimentare; în anul 2019 - 250 ore suplimentare, în anul 2020 - 16 ore suplimentare. Astfel că angajatorul urma să-i achite următoarele ore suplimentare: în 2018 - 39 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 162 ore cel puțin în mărime dublă; în 2019 - 58 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 192 ore cel puțin în mărime dublă; în 2020 - 4 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 12 ore cel puțin în mărime dublă.

5. A învederat că, potrivit extrasului din tabelul de evidență a timpului de muncă, a prestat munca de noapte, după cum urmează: în anul 2018 - 536 ore muncă de noapte; în anul 2019 - 720 ore muncă de noapte; în anul 2020 - 88 ore muncă de noapte.

6. Astfel, a indicat reclamantul că din informația primită de la angajații Penitenciarului nr. 6 Soroca, la momentul de față acestora li se achită orele de

noapte conform art.159 din Codul muncii, ceea ce generează o situație de discriminare.

7. În acest sens, la 18 ianuarie 2021 s-a adresat la Penitenciarul nr.6 Soroca cu un demers prin care a solicitat achitarea orelor suplimentare și de noapte, însă potrivit răspunsului nr. 3/V-22/21 din 10 februarie 2021, cerințele sale au fost refuzate.

8. Totodată consideră, că drepturile sale ca angajat au fost grav încălcate prin neachitarea muncii suplimentare și de noapte.

9. În drept, reclamantul Eduard Voinițchi și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor art. 7, 8, 9, 95, 103, 104, 157, 159 din Codul muncii, art. 58 din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare, contractul privind îndeplinirea serviciului în cadrul sistemului penitenciar nr.62 din 13 decembrie 2010.

10. Reclamantul Eduard Voinițchi a solicitat prin cererea de chemare în judecată obligarea pârâtului la achitarea orelor de muncă suplimentare: în 2018 - 39 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 162 ore cel puțin în mărime dublă; în 2019 - 58 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 192 ore cel puțin în mărime dublă; în 2020 - 4 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 12 ore cel puțin în mărime dublă. Obligarea pârâtului la achitarea orelor de noapte în anul 2018 - 536 ore muncă de noapte; în anul 2019 - 720 ore muncă de noapte; în anul 2020 - 88 ore muncă de noapte și compensarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

11. Prin hotărârea din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, a fost admisă integral cererea de chemare în judecată depusă de Eduard Voinițchi. S-a obligat Penitenciarul nr.6 Soroca să achite în beneficiul lui Eduard Voinițchi orele de muncă suplimentare după cum urmează: în 2018 - 39 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 162 ore cel puțin în mărime dublă; în 2019 - 58 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 192 ore cel puțin în mărime dublă; în 2020 - 4 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 12 ore cel puțin în mărime dublă. S-a obligat Penitenciarul nr. 6 Soroca să achite în beneficiul lui Eduard Voinițchi salariul pentru orele de noapte lucrate: în anul 2018 - 536 ore muncă de noapte; în anul 2019 - 720 ore muncă de noapte; în anul 2020 - 88 ore muncă de noapte. Totodată, s-a încasat de la Penitenciarul nr. 6 Soroca în beneficiul lui Eduard Voinițchi

cheltuielile de judecată pentru asistența juridică în mărime de 4 000 de lei (f. d. 64, 73-76, vol. I).

12. Instanța de fond făcând referire la prevederile legale stipulate la art. 45, 49 alin. (1) lit. l), 95, 98 alin. 4), 103, 104 alin. (7), 157 alin. (1), 159, 354 din Codul muncii, art. 58 alin. (1), (2) și (5) din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300 din 21 decembrie 2017, coroborând cu actele cauzei, a concluzionat că în perioada ianuarie 2018 – martie 2020 Eduard Voinițchi a fost antrenat la muncă suplimentară prestată în afara duratei normale a timpului de muncă, precum și la muncă pe timp de noapte, care nu au fost retribuite corespunzător de către angajator.

13. Cu referire la alegațiile pârâtului, precum că nu au fost emise ordine de atragere la munca suplimentară instanța de fond a concluzionat că acestea sunt omisiunile angajatorului și nu pot fi imputate salariatului.

14. Totodată, instanța de fond a reținut că documentele prezentate de reclamant pentru justificarea pretențiilor sale au fost eliberate chiar de administrația Penitenciarului nr.6 Soroca, iar reprezentantul pârâtului nu a negat veridicitatea probelor confirmând, că nu pune la îndoială eliberarea acestora de administrația Penitenciarului nr.6 Soroca.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

15. La 05 octombrie 2021, Penitenciarul nr. 6 Soroca a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 10 septembrie 2021 a Judecătorei Soroca, sediul Central (f. d. 70-71, vol. I), iar la 17 noiembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, a prezentat apel motivat, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea, unei hotărâri de respingere a acțiunii, ca fiind neîntemeiată (f. d. 88-90, 98, vol. I).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Prin decizia din 14 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Penitenciarul nr.6 Soroca, menținută hotărârea Judecătorei Soroca, sediul central din 10 septembrie 2021, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Voinițchi Eduard către Penitenciarul nr.6 Soroca privind obligarea retribuirii muncii suplimentare și de noapte. S-a încasat de la Penitenciarul nr.6 Soroca în beneficiul lui Eduard Voinițchi 1 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică pentru instanța de apel (f. d. 110, 111-119-verso, vol. I).

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

17. Prin decizia din 05 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de Penitenciarul nr. 6 Soroca, casată decizia din 14 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată (f. d. 152-161, vol. I).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL DUPĂ REJUDECARE

18. Prin decizia din 29 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Penitenciarul nr. 6 Soroca, casată hotărârea din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă (f. d. 181, 182-185-verso, vol. I).

19. În motivarea concluziei instanța de apel a indicat că argumentele invocate nu au suport probant, lipsesc probe precum că Eduard Voinițchi a fost atras la muncă suplimentară în baza ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) motivate a angajatorului, care se aduce la cunoștința salariaților respectivi sub semnătură sau prin altă modalitate care permite confirmarea recepționării/înștiințării salariaților în timp util.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

20. La 14 iunie 2023, prin intermediul oficiului poștal, Eduard Voinițchi, reprezentat de avocatul Roman Ocerednîi, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 29 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, în temeiul art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și menținerea hotărârii din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, (f. d. 195-201, 202, vol. I).

ARGUMENTELE RECURSULUI

21. În motivarea recursului, Eduard Voinițchi, reprezentat de avocatul Roman Ocerednîi, în esență, a invocat că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecății, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

22. Recurentul a menționat că, pe tot parcursul activității în cadrul Penitenciarul nr. 6 Soroca, angajatorul niciodată nu i-a achitat orele de noapte.

23. Astfel, luând în considerație că persoanelor care actualmente activează în penitenciar, li se achită orele de noapte, este în prezența unei situații de discriminare a intimatului în raport cu alți angajați.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

24. Prin scrisoarea din 03 iulie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului și intervenientului accesoriu copia cererii de recurs, explicându-le dreptul de a depune referință pe marginea criticilor din recurs.

25. La 07 august 2023, prin intermediul oficiului poștal, Penitenciarul nr. 6 Soroca a depus referință la recursul declarat de Eduard Voinițchi, reprezentat de avocatul Roman Ocerednîi, solicitând respingerea recursului ca neîntemeiat (f. d. 207-209, 210, vol. I).

26. Până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, Asociația Sindicală a Administrației Naționale a Penitenciarelor nu a făcut uz de dreptul său procedural de a depune referință.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

27. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

28. Art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.”

29. Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, *cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.*

30. În această consecvență, se deduce că recursul declarat de Eduard Voinițchi, reprezentat de avocatul Roman Ocerednîi, împotriva deciziei din 29 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, va fi examinat prin prisma temeiurilor

stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

31. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

32. Art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

33. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

34. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b1) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

35. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

36. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

37. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit. b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

38. Art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.”

39. Art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

40. Art. 5 din Codul de procedură civilă:

„(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.”

41. Art. 12 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri.”

42. Art. 13 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„La judecarea cauzelor civile, instanța judecătorească aplică legislația unui alt stat în conformitate cu legea sau cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.”

43. Art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.”

44. Art. 121 din Codul de procedură civilă:

„Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.”

45. Art. 45 din Codul muncii:

„*Contractul individual de muncă* este înțelegerea dintre salariat și angajator, prin care salariatul se obligă să presteze o muncă într-o anumită specialitate, calificare sau funcție, să respecte regulamentul intern al unității, dacă este elaborat și aprobat de angajator, iar angajatorul se obligă să-i asigure condițiile de muncă prevăzute de prezentul cod, de alte acte normative ce conțin norme ale dreptului muncii, de contractul colectiv de muncă, precum și să achite la timp și integral salariul.”

46. Art. 49 alin. (1) lit. l) din Codul muncii:

„(1) Conținutul contractului individual de muncă este determinat prin acordul părților, ținându-se cont de prevederile legislației în vigoare, și include:

l) regimul de muncă și de odihnă, inclusiv durata zilei și a săptămânii de muncă a salariatului.”

47. Art. 95 alin. (1), (2), (3) din Codul muncii:

„(1) *Timpul de muncă* reprezintă timpul pe care salariatul, în conformitate cu regulamentul intern al unității, dacă este elaborat și aprobat de angajator, cu contractul individual și cu cel colectiv de muncă, îl folosește pentru îndeplinirea obligațiilor de muncă.

(2) Durata normală a timpului de muncă al salariaților din unități nu poate depăși 40 de ore pe săptămână.

(3) În situații excepționale legate de declararea stării de urgență, de asediu și de război sau de declararea stării de urgență în sănătate publică, autoritățile competente de gestionarea stării respective pot prevedea pentru unele categorii de salariați o altă durată a timpului de muncă.”

48. Art. 98 alin. (4) din Codul muncii:

„Tipul săptămânii de lucru, regimul de muncă – durata programului de muncă (al schimbului), timpul începerii și terminării lucrului, întreruperile, alternarea zilelor lucrătoare și nelucrătoare – se stabilesc prin regulamentul intern al unității, dacă este elaborat și aprobat de angajator, și prin contractul colectiv și/sau prin contractele individuale de muncă.”

49. Art. 103 alin. (1) din Codul muncii:

„Se consideră *muncă de noapte* munca prestată între orele 22.00 și 6.00.”

50. Art. 104 alin. (1), (7) din Codul muncii:

„(1) Se consideră *muncă suplimentară* munca prestată în afara duratei normale a timpului de muncă prevăzute la art.95 alin.(2), la art.96 alin.(2)-(4), la art.98 alin.(3) și la art.99 alin.(1). Pe perioada de acțiune a stării de urgență, de asediu și de război sau a stării de urgență în sănătate publică, autoritățile competente de gestionarea stării respective pot dispune, pentru unele categorii de salariați, atragerea la muncă suplimentară cu depășirea limitelor prevăzute de prezentul cod, precum și condițiile de prestare a acesteia.

(7) Atragerea la muncă suplimentară se efectuează în baza ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) motivat al angajatorului, care se aduce la cunoștința salariaților respectivi sub semnătură sau prin altă modalitate care permite confirmarea recepționării/înștiințării salariaților în timp util.”

51. Art. 157 alin. (1) din Codul muncii:

„(1) În cazul retribuirii muncii pe unitate de timp (cu salariu tarifar sau cu salariul funcției), munca suplimentară (art.104), pentru primele două ore, se retribue în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp, iar pentru orele următoare – cel puțin în mărime dublă.”

52. Art. 159 din Codul muncii:

„Pentru munca prestată în program de noapte se stabilește un adaos în mărime de cel puțin 0,5 din salariul de bază pe unitate de timp stabilit salariatului.”

53. Art. 58 alin (1), (2) și (5) din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr.300 din 21 decembrie 2021

„(1) Durata normală a timpului de muncă este de 8 ore pe zi și de 40 de ore pe săptămână.

(2) Programul de muncă al personalului din serviciile a căror activitate impune prezența în serviciu mai mult de 8 ore se stabilește de către conducătorii subdiviziunilor respective, în funcție de necesitățile operative, asigurându-se respectarea duratei timpului de muncă săptămânal prevăzut la alin.(1).

(5) Remunerarea muncii prestate peste durata normală a timpului de muncă se reglementează în conformitate cu Codul muncii.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

54. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit extrasului din poșta electronică Zimbura cu adresa „roxana.iacubovscaia@justice.md”, copia deciziei motivate din 29 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți a fost notificată în mod electronic reprezentantului recurentului, avocatului Roman Ocerednîi în data de 07 aprilie

2023 (f. d. 187-verso). Astfel, în speță, calea de atac în ordine de recurs se consideră a fi demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă prin intermediul oficiului poștal la 14 iunie 2023 (f. d. 195-201, 202).

55. Cercetând starea de fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, prin contractul privind îndeplinirea serviciului în cadrul sistemului penitenciar nr. 62 din 13 decembrie 2010, Eduard Voinițchi a fost angajat la Penitenciarul nr.6 Soroca în funcția de santinelă a serviciului pază și escortă (f. d. 7-8, vol. I).

56. Potrivit pct. 7 din contract, pentru colaboratorii sistemului penitenciar se stabilește ziua de muncă nenormată cu o durată totală a săptămânii de lucru de 40 ore.

57. La 16 martie 2020, Eduard Voinițchi a înaintat către directorul interimar al Penitenciarului nr.6 Soroca raportul privind demisionarea din cadrul sistemului administrației penitenciare în legătură cu împlinirea vechimii în serviciu ce acordă funcționarilor publici cu statut special dreptul la pensie, începând cu data de 31 martie 2020 (f. d. 54, vol. I).

58. Prin ordinul directorului interimar al Penitenciarului nr. 6 Soroca nr. 249 ef din 17 martie 2020 s-a dispus încetarea relațiilor de muncă cu Eduard Voinițchi, agent-șef de justiție, începând cu data de 31 martie 2020, în temeiul art. 82 pct. 2 din Legea nr. 300 din 21 decembrie 2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, în legătură cu împlinirea vechimii în serviciu ce acordă funcționarilor publici cu statut special dreptul la pensie, din funcția de agent principal al secției pază și escortare a Penitenciarului nr. 6 Soroca al Administrației Naționale a Penitenciarelor (f. d. 55, vol. I).

59. La 18 ianuarie 2021, Eduard Voinițchi s-a adresat cu un demers către administrația Penitenciarului nr. 6 Soroca prin care a solicitat efectuarea recalculării salariului pentru perioada de activitate în cadrul Penitenciarului nr. 6 Soroca, reieșind din timpul de muncă real desfășurat și neachitat pentru munca suplimentară (f. d.16, vol. I).

60. Prin răspunsul directorului adjunct al Penitenciarului nr. 6 Soroca nr. 3/V-22/21 din 10 februarie 2021 s-a comunicat lui Eduard Voinițchi că pentru achitarea timpului de muncă suplimentar, conform Ordinului Ministerului Justiției nr. 321 din 01 septembrie 2020 este necesar ca atragerea la muncă suplimentară să fi fost efectuată în baza unui ordin. Orele suplimentare sunt achitate la sfârșitul anului din economia surselor financiare. În secția financiară a Penitenciarului nr. 6 Soroca nu există ordine care să ateste că Eduard Voinițchi a

fost atras la muncă suplimentară. Totodată, l-a informat că instituția nu a beneficiat de surse financiare pentru achitarea timpului de muncă suplimentar și pentru orele lucrate pe timp de noapte (f. d.17).

61. Din informația privind decontările salariale, rezultă că lui Eduard Voinițchi i-au fost achitat salariul pe perioada ianuarie 2018 – martie 2020, dar lipsesc informații privind calcularea remunerării pentru ore suplimentare și de noapte la care pretinde reclamantul prin prezenta acțiune (f. d. 9-11, vol. I).

62. Totodată, din informația cu nr. 9/V-353/20 din 06 octombrie 2020 eliberată de către directorul Penitenciarului nr. 6 Soroca se constată numărul de zile și ore în care Eduard Voinițchi a fost implicat în serviciu în perioada ianuarie 2018 – martie 2020 (f. d.12, vol. I).

63. Conform extraselor din tabelele de evidență a timpului de muncă, în perioada anilor 2018-2020, Eduard Voinițchi a prestat muncă suplimentară în afara duratei normale a timpului de muncă și muncă de noapte (f. d. 13-15, vol. I).

64. Înaintând prezenta acțiune în instanța de judecată, reclamantul Eduard Voinițchi a solicitat obligarea pârâtului la achitarea orelor de muncă suplimentare: în 2018 - 39 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 162 ore cel puțin în mărime dublă; în 2019 - 58 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 192 ore cel puțin în mărime dublă; în 2020 - 4 ore în mărime de cel puțin 1,5 salarii de bază stabilite salariatului pe unitate de timp și 12 ore cel puțin în mărime dublă. Obligarea pârâtului la achitarea orelor de noapte în anul 2018 - 536 ore muncă de noapte; în anul 2019 - 720 ore muncă de noapte; în anul 2020 - 88 ore muncă de noapte și compensarea cheltuielilor de judecată.

65. Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, Judecătoria Soroca, sediul Central, prin hotărârea din 10 septembrie 2021 a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Eduard Voinițchi.

66. Judecând cauza în ordie de apel, Curtea de Apel Bălți, prin decizia din 29 decembrie 2022, a admis apelul declarat de Penitenciarul nr. 6 Soroca, a casat hotărârea din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central și a emis o hotărâre nouă, prin care a respins acțiunea.

67. Efectuând controlul judiciar al deciziei din 29 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a interpretat și aplicat în mod eronat legea materială, precum și a dat o apreciere greșită raporturilor juridice civile și obligaționale dintre litiganți, iar în consecință neîntemeiat a casat hotărârea primei instanțe și a respins acțiunea lui Eduard Voinițchi.

68. Examinând cauza prin prisma motivelor invocate în recurs și a actelor administrate la dosar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că raporturile juridice deduse judecății sunt guvernate, pe de o parte, de normele generale ale dreptului muncii, iar, pe de altă parte, de dispozițiile speciale aplicabile personalului din sistemul administrației penitenciare, care nu derogă de la principiile fundamentale privind durata timpului de muncă și remunerarea acesteia.

69. În acest context, instanța reiterează că, potrivit art. 49 alin. (1) lit. 1), art. 95 alin. (1)-(3) și art. 98 alin. (4) din Codul muncii, regimul de muncă, durata timpului de muncă și limitele maxime ale acestuia trebuie stabilite în mod expres și previzibil, iar depășirea normei legale de 40 de ore pe săptămână constituie muncă suplimentară, supusă unui regim juridic distinct și unei remunerări majorate.

70. Coroborând aceste dispoziții cu prevederile art. 58 alin. (1), (2) și (5) din Legea nr. 300/2021, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că legiuitorul a menținut, inclusiv pentru personalul din sistemul administrației penitenciare, regula generală a timpului de muncă de 8 ore pe zi și 40 de ore pe săptămână, permițând organizarea activității în funcție de necesitățile operative, însă cu respectarea strictă a duratei maxime săptămânale și cu aplicarea normelor Codului muncii în ceea ce privește remunerarea muncii prestate peste această durată.

71. Prin urmare, existența unui regim de muncă specific sau a unui program nenormat nu poate avea ca efect lipsirea salariatului de dreptul la remunerarea muncii efectiv prestate peste norma legală, întrucât un asemenea regim nu instituie o derogare de la limitele maxime ale timpului de muncă stabilite de lege, ci vizează exclusiv modalitatea de organizare a activității, cu respectarea duratei normale de lucru.

72. Raportând aceste considerente de drept la situația de fapt stabilită în cauză, instanța de recurs reține că, prin contractul privind îndeplinirea serviciului în cadrul sistemului penitenciar nr. 62 din 13 decembrie 2010, Eduard Voinițchi a fost încadrat în funcția de santinelă, fiindu-i stabilit un regim de muncă nenormat, însă cu menținerea expresă a duratei totale a timpului de muncă de 40 de ore pe săptămână, astfel cum rezultă din clauzele contractuale și din cadrul normativ aplicabil.

73. În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că noțiunea de „program de muncă nenormat” nu poate fi interpretată extensiv, în sensul antrenării salariatului la muncă ce depășește în mod constant

norma de 8 ore pe zi și de 40 de ore pe săptămână, fără compensarea corespunzătoare, ci presupune organizarea activității în ture sau potrivit unui grafic prestabilit, cu flexibilitate în repartizarea timpului de muncă, dar cu respectarea strictă a limitelor legale ale duratei normale a muncii.

74. Însă, din tabelele de evidență a timpului de muncă, din informațiile oficiale eliberate de administrația penitenciarului și din celelalte înscrisuri aflate la dosar rezultă cert că, în perioada ianuarie 2018 – martie 2020, Eduard Voinițchi a prestat muncă peste durata normală a timpului de muncă (ce a depășit 8 ore pe zi și 40 de ore pe săptămână), stabilită atât prin lege, cât și prin contractul individual de muncă, precum și muncă în intervalul orar 22.00–06.00, calificată de art. 103 alin. (1) din Codul muncii drept muncă de noapte.

75. În acest sens, instanța de recurs subliniază că art. 104 alin. (1) din Codul muncii califică drept muncă suplimentară orice muncă prestată în afara duratei normale a timpului de muncă, iar art. 103 alin. (1) din același cod definește munca de noapte exclusiv prin raportare la intervalul orar în care aceasta este prestată, independent de existența sau inexistența unui regim de muncă special.

76. În consecință, odată ce munca suplimentară și munca de noapte au fost efectiv prestate, acestea generează, în mod automat, dreptul salariatului la remunerarea corespunzătoare, potrivit art. 157 alin. (1) și art. 159 din Codul muncii. Prin urmare, dreptul la remunerarea majorată pentru munca suplimentară și dreptul la adaosul pentru munca de noapte nu sunt condiționate de voința angajatorului, ci decurg direct din lege, ca efect al muncii efectiv prestate.

77. În opinia Completului de judecată al Curții Supreme de Justiție, instanța de apel a dat o interpretare eronată normelor de drept material incidente, reținând în mod greșit că lipsa ordinelor de atragere la muncă suplimentară exclude obligația angajatorului de a remunera reclamantul pentru munca suplimentară și cea de noapte. Or, obligația emiterii ordinelor de atragere la muncă suplimentară, prevăzută de art. 104 alin. (7) din Codul muncii, incumbă exclusiv angajatorului și are rolul de a asigura legalitatea organizării muncii, dar nicidecum nu condiționează nașterea dreptului salariatului la remunerarea muncii suplimentare deja prestate.

78. La caz, neexecutarea obligației angajatorului de a emite un ordin motivat pentru atragerea la muncă suplimentară a reclamantului, nu poate fi opusă ultimului în calitate de salariat, pentru a justifica neplata muncii efectiv prestate.

79. Astfel, neemiterea ordinelor de atragere la muncă suplimentară a reclamantului constituie o omisiune imputabilă exclusiv angajatorului, iar acceptarea contrariului ar echivala cu recunoașterea posibilității ca angajatorul să

beneficieze de propria culpă și să eludeze plata drepturilor salariale prin simpla omisiune de a-și îndeplini propriile obligații legale. Acest fapt este inadmisibil într-un stat de drept și contrar principiilor bunei-credințe, echității și protecției salariatului, principii care guvernează raporturile de muncă.

80. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că, pârâtul nu a făcut dovada achitării reclamantului a drepturilor salariale aferente muncii suplimentare și muncii de noapte, deși sarcina probei îi revenea tocmai angajatorului. În lipsa unor probe certe și concludente din care să rezulte efectuarea plăților respective, prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia că Penitenciarul nr. 6 Soroca are datorii la plata drepturilor salariale față de Eduard Voinițchi.

81. De asemenea, instanța de recurs apreciază ca fiind lipsite de temei juridic alegațiile potrivit cărora reclamantul ar fi acceptat tacit neplata muncii suplimentare prin simplul fapt că nu a formulat pretenții salariale la momentul încetării raporturilor de serviciu. O asemenea interpretare nu este compatibilă cu regimul juridic al drepturilor salariale, care au caracter imperativ și protejat.

82. În acest sens, art. 391 din Codul civil consacră că dreptul material la acțiune poate fi exercitat oricând în interiorul termenului general de prescripție extinctivă, fără a condiționa nașterea sau exercitarea acestuia de formularea unor pretenții la momentul încetării raporturilor de muncă. Totodată, prin prisma principiului disponibilității, reglementat la art. 27 din Codul de procedură civilă, titularul dreptului este liber să decidă momentul valorificării acestuia, inclusiv ulterior încetării contractului individual de muncă.

83. Prin urmare, instanța de recurs învederează că nesolicitarea de către salariat a plăților salariale la data încetării raporturilor de muncă nu poate fi interpretată ca o renunțare tacită la drepturile sale și nu îi îngreuează posibilitatea de a solicita ulterior, în condițiile legii, încasarea acestor plăți, atât timp cât acțiunea este formulată în interiorul termenului legal de prescripție.

84. În aceste condiții, instanța de recurs concluzionează că prima instanță a stabilit în mod corect existența dreptului lui Eduard Voinițchi la plata salariului pentru munca suplimentară și munca prestată pe timp de noapte în perioada ianuarie 2018 – martie 2020, iar hotărârea Judecătoriei Soroca, sediul Central, corespunde atât dispozițiilor legale incidente, cât și principiilor care guvernează raporturile de muncă.

85. În lumina raționamentelor abordate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că instanța de apel a dat o interpretare și apreciere eronată circumstanțelor cauzei, iar, în consecință,

neîntemeiat a conchis că hotărârea primei instanțe este greșită și urmează a fi casată. Din acest motiv se impune necesitatea casării deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

86. Din considerentele menționate și având în vedere că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, bazată pe interpretarea și aplicarea eronată a normelor legii materiale, dar și aprecierea arbitrară a circumstanțelor de fapt ale speței, iar prima instanță a judecat multiaspectual cauza și a dat o apreciere corectă raporturilor juridice, prin prisma unei interpretări corecte a legii materiale aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului depus de Eduard Voinițchi, reprezentat de avocatul Roman Ocerednîi, casării integrale a deciziei din 29 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți și menținerii hotărârii din 10 septembrie 2022 a Judecătoriei Soroca, sediul Central.

87. În conformitate cu art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. e), alin. (3) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de Eduard Voinițchi, reprezentat de avocatul Roman Ocerednîi.

Casează integral decizia din 29 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți și menține hotărârea din 10 septembrie 2021 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Eduard Voinițchi împotriva Penitenciarului nr. 6 Soroca, intervenient accesoriu Asociația Sindicală a Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la obligarea retribuirii muncii suplimentare și de noapte.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Diana Stănilă

Judecători

Gheorghe Stratulat

Oxana Parfeni